

novo v smislu romantike, vezane na izhodišča pop-arta in nove secesije. Prav primerjava prejšnje razstave s to je lahko nudila obiskovalcem obilo snovi za spoznavanje današnjega stanja v slovenskem slikarstvu; slednja je že nakazovala pot v naj sodobnejše ustvarjalne principe. Razstava je bila odprta od 19. maja do 3. junija 1972 in si jo je ogledalo 2345 oseb. Ob razstavi je izšel katalog na dvanajstih straneh s tremi celostranskimi reprodukcijami, z biografskimi podatki in seznamom razstav ter uvodom, ki ga je napisal Aleksander Bassin. Katalog je uredil Herman Gvardjančič.

Tako kot vsako leto doslej, so tudi letos v prvih dneh junija prišli v Škofjo Loko pionirji likovniki iz vse Jugoslavije, da bi slikali to čudovito mesto ob sotočju dveh Sor. MALA GROHARJEVA SLIKARSKA KOLONIJA v Škofji Loki združuje vse pionirje Jugoslavije v okviru jugoslovanskih pionirskih iger in pod geslom »Tisoč radosti« v eno samo skupnost učencev osnovnih šol, tistih učencev, ki se vesele risanja in ki radi likovno upodabljajo življenje okoli sebe.

Ni važno, kaj in koliko narišejo ti pionirji v Škofji Loki, važna je osnovna misel o prijateljstvu med pionirji iz drugih krajev in iz drugih bratskih republik, kajti loški pionirji, učenci osnovnih šol v Škofji Loki in na Trati so sprejeli svoje tovariše na svoje domove, jim pokazali svoje okolje, jih vodili po mestu in bližnji okolici, se z njimi spoznavali in končno sklenili prijateljstvo, ki ne bo samo gola manifestacija tega leta, pač pa bo trdna vez prijateljstva mladih, most bratstva tudi v bodoče.

V soboto 3. junija se je napotilo po Škofji Loki, bližnji okolici in v Sorico ter na Visoko več kot tristo pionirjev iz Slovenije in iz vseh bratskih republik. Delali so pridno od osmih zjutraj do petih popoldne, nakar so prinesli svoja dela v galerijo Loškega muzeja na gradu, kjer je bila nato postavljena razstava njihovih del. Razstavo so morali pripraviti prek noči, saj je bila že v nedeljo 4. junija 1972 otvoritev razstave ob desetih dopoldan. Galerijo so napolnili z 296 deli, s slikami z vodenimi barvicami, tempero, z risbami s tušem, pa tudi s sliko na steklu, na lesu in podobnim slikarskim gradivom. Ta razstava pomeni v Škofji Loki enkratni dogodek, saj jo je že prvi dan obiskalo več kakor 1000 ljudi.

Ob samem postavljanju razstave, kjer so pomagali mladi prijatelji galerije, čla-

ni Odra-galerije, pozno v noč, so postavili vse, kar so pionirji naredili. Pa vendar se jim je primerila neljuba stvar. Ko so v nedeljo odpirali razstavo, v prepričanju, da so na premajhne stene galerije obesili prav vsa dela, so opazili dekllico, vso objokano, prizadeto in obupano, ki je zaman iskala svojo sliko med množico drugih. Njene ni bilo in je ni. Zaman ugibajo, kje je ostala njena slika, edini grenki madež na letošnji prireditvi, ki je imela naslov Tisoč radosti. Torej ena radost manj kakor tisoč. Kje je slika te dekllice? Jo bo organizator lahko sploh kdaj našel? Morda, kajti želimo, da bi bilo takšno srečanje pionirjev likovnikov resnično tisoč radosti, brez vsakršne grenke primesi. Razstava del članov Male Groharjeve slikarske kolonije je bila odprta od 4. junija do 17. avgusta 1972 in so jo obiskali 6.903 občudovalci. Zanje ni bilo kataloga, kar je razumljivo, saj je bila postavljena tako kot vse prejšnje od sobote na nedeljo.

Andrej Pavlovec

MUZEJSKI IZLETI LETA 1972

Prerejanje izletov za člane Muzejskega društva je zadnja leta napredovalo v tem, da priredimo po več izletov in gremo tudi čez državno mejo. Daljši izleti so vedno namenjeni obisku zamejskih Slovencev. Od leta 1968 naprej smo bili v nadiškem delu Beneške Slovenije in v Reziji ter že trikrat na Koroškem. Ker nam je izlet na Djekše leta 1969 pokvarilo deževno vreme, so člani želeli, da gremo tja še enkrat. To smo letos storili, prej pa smo obiskali še kraje goriških in tržaških Slovencev.

Prvi letošnji izlet smo priredili 17. maja 1972. Zanj je vreme napravilo pravcato izjemo, saj je bilo pred in po tem dnevu deževno, prav tega dne pa je sijalo prijetno, pomladansko sonce.

Ob neprestanih opozorilih in razlagah vodnika smo prešli Vrhniko, Logatec, Godovič, Črni vrh nad Idrijo, Col, Vipavsko in Rožno dolino ter prestopili mejo pri Rdeči hiši. Gorice se je naša pot samo dotaknila, ustavili smo se šele v vasi Sovodnje, ki leži malo nad izlivom Vipave v Sočo. To je pravzaprav še čisto slovenska vas. Na občinski hiši in na spomeniku žrtev protifašističnega boja so dvojezični napis, šola pa je tako slovenska, da mora nekaj otrok italijanskih nameščencev hoditi v šolo v Gorico. Tudi gospodarsko je ta slovenska občina dokaj na dobrem, ker imajo v vasi

predilnico in tovarno papirja. K občini spada nekaj vasi na Doberdobski planoti. Na vožnji čez Doberdob in mimo Doberdobskega jezera smo se spomnili, da je bilo v prvi svetovni vojni tod eno najbolj krvavih bojišč, tako za italijansko kakor za avstrijsko armado, v kateri je bilo tudi veliko Slovencev.

Obstali smo pri izvirih Timave, kjer prihaja po 38 km dolgem toku pod zemljo spet na dan naša Notranjska Reka izpod Snežnika, ki v Škocjanskih jamah izginja v podzemlje. Z brega pri spomeniku italijanskih vojakov nad Štivanom smo razmislili pokrajinsko in zgodovinsko zanimivo okolico. Skozi Devin, ki ima razvaline gradu na skali ob morju in novejši grad na griču, smo se zapeljali v »devinski portič« in se oddahnili ob lepoti s soncem obsijanega morja.

Skozi Nabrežino smo prišli v vas Sv. Križ, kjer smo imeli z roba kraške planote lep razgled na morje. Povsod smo se razgovarjali z domačini Slovenci. Še lepši je bil razgled od nove, hipermoderne cerkve na Griži. Pogled objame celotni Trst in ves zaliv z deli slovenske Istre. Cerkev sama je zanimiva ne le po nenavadni arhitekturi, temveč tudi po svojem spočetju, ko so jo hoteli posvetiti Kraljici Italije, sedaj pa jo imenujejo Marija Kraljica sveta in je v njej tudi oltar sv. Cirila in Metoda.

Naš glavni cilj je bila zavedna slovenska vas Repen. Tam smo imeli kosilo v prostorni Križmanovi gostilni in smo obiskali Kraško hišo. To je vaški muzej, za katerega so vaščani odkupili staro značilno hišo, jo popravili, uredili, zbrali po Krasu razne etnografsko značilne predmete ter jih razstavili. V stranskem poslopju prirejajo občasne razstave del kraških umetnikov. Ogledali smo si tudi kamnolome repenskega marmora v bližini vasi.

Nato smo se peljali skozi Opčine, Trebče in Padriče v Bazovico. Pred spomenikom bazoviških žrtev je vodnik razložil življenje tržaških Slovencev pod fašisti. Na koncu smo z razgledišča pri vasi Jezero pregledali spodaj ležeče slovenske vasi Boljunec, Dolino, Boršt in Ricmanje, južni del Trsta z železarno in industrijskim pristaniščem, skalnati Mali Kras in slikovito dolino Glinščice ali Rosandre. Do vasi Dolina sega nova, obsežna tovarna velikih motorjev, za njo pa so pod bregom, nad katerim stoji že za jugoslovansko mejo utrdba Socerb, razmeščene velikanske cisterne za nafto, ki jo od tod črpajo po naftovodu do Ingotstadta na Bavarskem. Štiri od teh

cistern sta pozneje (v začetku avgusta) uničila eksplozija in požar.

Ne da bi se spustili v kramarski, od mnogih Slovencev tako čislani Trst, smo se po obisku slovenskih vasi, ki ga kot polmesec obdajajo s kopne strani, napotili proti meji. Čez mejni prehod Pesek—Krvavi potok smo se vrnili v Jugoslavijo s prijetno zavestjo, da so tržaški Slovenci še zmožni bojev za svoje človečanske pravice in narodnostni obstoj.

Na drugem izletu, 9. avgusta 1972, smo obiskali vzhodni del Koroške. Že na vožnji do Ljubelja je vodnik pojasnil zgodovino koroških Slovencev in njihov sedanji položaj. Ko smo po zamenjavi denarja pri Mlečniku v Kožentavri in po vožnji skozi Borovlje in Bajdiše prispeli v Sele pod Košuto, nas je sprejel župan občine Sele, ki je z njo loška občina pobratena, in nam v sejni sobi razložil stanje občine, njene perspektive, posebno razmere v šolstvu in prosveti. Ogledali smo si staro cerkev, na kateri sta ob vходу plošči z imeni 13 žrtev, ki so jih nacisti leta 1943 na Dunaju obglavili. Zraven stare stoji še nova, moderno grajena cerkev.

V lepem poletnem vremenu smo se peljali pod Obirjem po dolini Borovnice-Freibach, ki je zajezena v umetnem jezeru. Skozi Apače, ki stoje na visoki terasi, kjer se Karavanke najbolj približajo Guram, smo se po klancih spustili v Podjuno. Za vasjo Galicija smo prešli Belo malo nad njenim izlivom v Dravo, se vozili mimo Mohlič in Kamna, po mostu čez Dravo, ki je tam že spremenjena v jezero za elektrarno pod Kasazami, in naprej pod Tinjami z mogočno stavbo proštije na glavno cesto Celovec—Velikovec. V Velikovcu smo se sprehodili po mestu do plebiscitnega spomenika. Nad Vovbrami z razvalino gradu in veliko žago smo se vzpenjali po cesti, ki so jo ravno razširjali, na Djekše, kjer še razumejo slovensko, govor jim pa dela težave, saj imajo sicer opraviti skoraj s samimi nemško govorečimi turisti. Tudi na pokopališču znotraj taborškega obzidja smo videli le nemške napise na nagrobnikih, čeprav so rodbinska imena skoraj čisto slovenska. Ustavili smo se v Grebinskem kloštru, si ogledali staro cerkev s freskami in umetniško rezljanim križevim potom, medtem ko v veličastno cerkev z bogatim baročnim pročeljem nismo mogli, ker so obnovljali tlak. Od Grebinja smo se peljali po izredno gladkem asfaltu mimo Lipe do Rude, od koder je nadaljnja cesta čez Dravo preslaba in preveč

ovinkasta za velik avtobus, zato smo morali napraviti velik ovinek do Labota in po drugi strani Drave nazaj mimo Zvabeka v Pliberk. Po kratkem ogledu Pliberka nas je pot vodila ob lepih pogledih na Peco in Ojstro-Obir v srce Podjune. Ustavili smo se še v Globasnici.

Med Globasnico in vasico Podjuno, po kateri se vsa ravnina imenuje, je stala rimska Juenna. Tudi na Junski gori nad njo je bilo pomembno naselje, kakor kažejo izkopanine. Skozi Ženek, mimo Tihojskega jezera, skozi Zitaro vas, Zelezno Kaplo in čez Jezerski vrh smo se spet vrnili na jugoslovansko stran s spoznanji o velikih težavah in preskušnjah naših rojakov onstran Karavank.

Tretji letošnji izlet v četrtek 14. septembra 1972, je bil namenjen spoznavanju Zasavja in Pohorja. Namesto po navadni smeri čez Trojane smo zavili iz Črnuč po levem bregu Save mimo tovarne Belinka pri Sv. Jakobu in reaktorskega centra v Podgorici. V Dolu smo omenili kulturno delovanje rodbine Erbergov, na katere spominja velika slika v loškem muzeju, ob pogledu na Žerjavov grad in cerkev sv. Helene v Kamnici s sliko, ki jo je izdelal naš Ivan Grohar, pod žičnico iz kamnoloma v Kresnici onstran Save smo spregovorili o

gospodarskem delovanju našega slikarja Gvidona Birolle, nadalje o čolnarjih na Savi, o številnih cerkvah njihovega patrona sv. Miklavža, o rojstnem kraju velikega matematika Jurija Vege in o izkopavanjih na Vačah. Peljali smo se skozi Litijo mimo Plečnikovega spomenika NOB in gradu, kjer je pred kratkim živela slikarica Mira Pregelj. Spoznali smo črni revir — Zagorje, Trbovlje, Hrastnik. Po odmoru v Laškem smo se vozili skozi Celje, Vojnik, mimo toplic v Verpetah in grobov talcev pri Frankolovem do Konjic, kjer smo krenili na slabšo cesto in se skozi Oplotnico ter mimo granitoloma v Cezlaku vzpenjali na srednje Pohorje. Ustavili smo se v planinskih kočah na Pesku in na Rogli. Kosili smo v restavraciji Jelen v Lovrencu na Pohorju. V Puščavi nam je mariborski restavrador Blatnik razložil odlike renesančnih oltarjev, ki jih obnavlja in so po mnenju profesorja Steleta po umetniški vrednosti takoj za oltarji na Ptujski gori. Mimo Fale in skozi Ruše smo dospeli do spodnje postaje gondolske žičnice v Radvanju in nadaljevali vožnjo skozi Pekre in mimo Betnave v Spodnje Hoče, kjer smo zavili na mariborsko Pohorje. Od hotela Bellevue ob zgornji postaji žičnice smo uživali razgled na Maribor in njegovo

okolico, med vožnjo pa na Dravsko polje. S Pohorja smo nastopili povratek po običajni poti čez Trojane in se zgodaj zvečer vrnili domov.

Za letošnje izlete smo med deževnimi dnevi ujeli vsakokrat prav vmesni sončni dan. Vse tri izlete je organiziral in vodil podpisani, udoben avtobus in zanesljivega šoferja pa je dalo na voljo domače podjetje Transturist.

France Planina

OBLETNICE IN JUBILEJI

OBLETNICE SMRTI: — 5 let: Lovro Bogataj iz Stare Loke, pisec pravniki; 15 let: Matija Žumer iz Železnikov, montanist; 20 let: Aleš Ušeničnik iz Poljan, filozofski pisatelj, katoliški ideolog; 25 let: Jan Plestenjak od Sv. Barbare, pisatelj; Ivan Regen iz Gorenje vasi, naravoslovec fiziolog; 30 let: Ciril Debeljak iz Škofje Loke, dramski igralec, Tone Demšar iz Jazbin, prvoborec, Luka Jelenc iz Dražgoš, društveni delavec in publicist, Ivan Sušnik iz Škofje Loke, gospodarski delavec in publicist, Stane Zagar, organizator ljudskega odpora, padel v Rovtu nad Crngrobom; 40 let: Fran Jesenko iz Škofje Loke, botanik; 45 let: Ivan Franke iz Dobja, slikar in ribiški strokovnjak; 50 let: Alojz Homan iz Škofje Loke, pisec zdravnik; 55 let: Matija Rant iz Martinj vrha, šolnik in sadjar; 60 let: Anton Globočnik-Sorodolski iz Železnikov, politik; Davorin Karlin iz Stare Loke, publicist; 65 let: Ernest Kramer iz Škofje Loke, kmetijski pisec; 70 let: Anton Ažbe iz Dolenčic, slikar; 75 let: Ivan Pintar iz Malenskega vrha, časnikar in prevajalec; 80 let: France Cegnar od Sv. Duha, pesnik in publicist; 90 let: Luka Porenta iz Pevna, pospeševalatelj čebelarstva; 95 let: Ivan Tušek iz Martinj vrha, naravoslovec in zbiratelj narodnega blaga.

JUBILEJI ROJSTVA — 95 let: Josip Demšar iz Škofje Loke, pedagoški pisatelj; 85 let: Franc Javh-Kern iz Breznice, narodni delavec med ameriški Slovenci; 70 let: Alojzij Finžgar iz Škofje Loke, pravnik; 65 let: France Mihelič iz Virmaš, slikar; 60 let: Polde Polenec iz Puštala, operni pevec; 55 let: Marijan Masterl iz Škofje Loke, pisec gradbenik in športnik; 50 let: Ivan Franko iz Škofje Loke, vojno politični pisec, France Kavčič iz Škofje Loke, sekretar mladinskega komiteja Gorenjske; Ive Šubic iz Hotovlje, slikar, Ferdo Tolar-Mirko s Prtovča, narodni borec; 45 let: Branko

Berčič iz Šmalčje vasi, literarni zgodovinar in bibliotekar; 40 let: Vladimir Kavčič iz Pogare, pisatelj, Tone Logonder iz Pevna, kipar. France Planina

PRISPEVEK H KRONIKI SKOFJE LOKE

OD 1. 10. 1971 DO 30. 9. 1972

3. oktobra 1971. Po večdnevem obisku škofjeloške občine je delegacija iz Smederevske Palanke odpotovala domov. S tem obiskom se je še bolj okreplilo prijateljstvo med obema občinama, ki se je stkalo v časih, ko je okupator začel Škofjeločane izganjati v Srbijo.

Na že tradicionalni prireditvi »Dan starih« v Selah na Koroškem je nastopil tudi oktet Jelovica iz Škofje Loke, navzoči pa so bili tudi predstavniki škofjeloške občine.

Občinska konferenca je v sejni dvorani občinske skupščine pripravila za področje vse občine javno razpravo o osnutku zakona o starostnem zavarovanju kmetov.

4. oktobra. Sestanka političnega aktiva občinske konference ZKS se je udeležil tudi predsednik komisije za mednarodna vprašanja pri CK ZKS Bogdan Osolnik. Govorili so o mednarodnih političnih vprašanjih.

6. oktobra. Ob snemanju freske s fasade Špitala na Spodnjem trgu so v nižjem sloju naleteli na še zgodnejšo fresko.

7. oktobra. Prof. Franceta Planino je skupščina občine ob njegovi sedemdesetletnici imenovala za častnega občana Škofje Loke. Predsednik skupščine Zdravko Krvina je priredil sprejem, na katerem je predsednik muzejskega društva dr. Pavle Blaznik opisal Planinovo življenjsko delo, prof. Janko Krek pa je v čitalnici ljudske knjižnice priredil razstavo njegovih poljudnoznanstvenih del.

8. oktobra. Borci teritorialnih enot so uspešno opravili vajo na področju Žirovskega vrha.

10. oktobra. Na Bukovici so slovesno razvili prapor krajevne organizacije ZB, nad katerim je prevzel pokroviteljstvo škofjeloški obrat Gozdnega gospodarstva Kranj. Na slovesnosti je govoril prvoborec Franc Kavčič.

12. oktobra. Na pobudo Kmetijskega inštituta Slovenije so se v Škofji Loki na posvetovanju o kmetijstvu zbrali predsedniki vseh slovenskih občin.

13. oktobra. Škofjo Loko sta obiskala beograjska dopisnika kitajske časopisne